

Rapport Taakgroep Internationalisering

9 januari 2015

Femke ten Bloemendal (ambt. secretaris), Joost de Bloois, Jelmer Peter (studentlid), Robbert Woltering, P.W. Zuidhof (voorzitter)

Vraagstelling

De taakgroep heeft onderzocht wat de bijdrage zou kunnen zijn van internationalisering aan het Profiel 2016 en is nagegaan wat de voorwaarden zijn voor succesvolle internationalisering. Enerzijds is gekeken naar de vraag op welke wijze internationalisering een bijdrage kan leveren aan het bieden van een oplossing voor het (financiële) duurzaamheidsvraagstuk. Anderzijds is onderzocht hoe internationalisering gestalte kan geven aan levende ambities. Gelet op de beperkte onderzoeksopdracht heeft de taakgroep uitvoering gegeven aan deze taak door 1. het uitvoeren van een zogenaamde SWOT analyse 2. het uitvragen van sterktes, zwaktes en ambities van de verschillende opleidingen bij BA opleidingsdirecteuren 3. het raadplegen van beschikbare informatie over internationalisering.

Ambities

Internationalisering neemt een centrale plaats in binnen de strategie van de UvA en die van de FGw. De UvA wil zich positioneren als een internationale universiteit (Strategisch Kader Internationalisering). In het instellingsplan 2011-2014 en het concept voor 2015-2020 stelt de UvA dat ze studenten wil voorbereiden op een wereldwijde arbeidsmarkt en een voortdurend veranderende wereld. Daartoe wordt de doelstelling (Kpi) geformuleerd dat 20-25% van de bachelors buitenlandervaring opdoet.

⇒ *De taakgroep constateert dat hoewel er sprake is van stevige ambities aangaande internationalisering binnen UvA en FGw, de FGw niet of nauwelijks beschikt over goed geformuleerde ambities op dit gebied.*

Sterktes, Zwaktes, Kansen, Bedreigingen (SWOT)

Uit een SWOT-analyse van de FGw op het gebied van internationalisering komt het volgende beeld naar voren. De FGw heeft een zeer sterke uitgangspositie voor de internationalisering van haar onderwijs. Het onderzoek en daarmee de staf staat internationaal als bijzonder goed aangeschreven (zie bijv. rankings), ze heeft een relatief omvangrijke internationale staf en heeft een internationaal aansprekend en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod. De FGw is zeer in trek bij uitwisselingsstudenten, Amsterdam is een aantrekkelijke stad voor internationale studenten, er is groeiende interesse voor Engelstalige programma's in Nederland en er bestaat aanzienlijke interesse voor veel van onze programma's in de rest van Europa (waaronder Oost- en Zuid-Europa) en de rest van de wereld (waaronder veel opkomende markten). Het benutten van kansen vergt echter substantiële inspanning. De algemene zwakte is dat de FGw op dit moment niet of nauwelijks gericht beleid maakt voor internationalisering. Bedreiging is dan ook dat door toetreding van spelers, het moeilijk kan worden een positie te verwerven.

⇒ *De internationaliseringpositie van het bacheloronderwijs aan de FGw wordt gekenmerkt door veel sterktes, veel kansen, weinig bedreigingen en geen onoverkomelijke zwaktes. Internationalisering heeft aanzienlijke, vooralsnog onbenutte potentie voor de FGw.*

Bezwaren en tegenstrijdigheden

De taakgroep constateert ook dat er binnen de faculteit bezwaren bestaan tegen internationalisering, vooral wanneer het wordt opgevat als het vervangen van het Nederlands door het Engels. Veelgehoorde bezwaren zijn dat het daarmee leidt tot veronachtzaming van het Nederlands (en andere talen) en daarmee ondermijning van kwaliteit en het verzaken van de binnenlandse maatschappelijke opdracht. Onder studenten leeft de zorg dat internationale programma's alleen toegankelijk zijn voor buitenlands talent. Tegelijkertijd is het internationaliseringsvraagstuk omkleedt met tegenstrijdigheden. Internationalisering wordt genoemd als belangrijke strategische ambitie, terwijl daar niet actief vorm aan wordt gegeven. Onderwijsprogramma's worden geacht te internationaliseren terwijl onderzoekskrediet voor

staf drastisch wordt gekort. En waar de FGw zichzelf op onderzoeksgebied en in de MA als een internationaal opererende faculteit positioneert, richten de BA programma's zich vrijwel exclusief op de Nederlandse context.

⇒ *Gelet op de bezwaren en tegenstrijdigheden met betrekking tot internationalisering, vraagt het internationaliseringsbeleid van de FGw om 1. een explicietere formulering 2. moeten de internationaliseringsambities bij voorkeur worden gedifferentieerd op het niveau van programma's.*

Internationaliseringstoets

Internationalisering biedt grote onbenutte potentie voor de FGw, maar tegelijk moet gewaakt worden voor een *one-size-fits-all* internationaliseringsbeleid. Waar elke opleiding een onbenut potentieel heeft op het gebied van internationalisering, zijn nut en noodzaak van internationalisering heel verschillend voor opleidingen zoals Neerlandistiek, Engels, Grieks en Latijn, Literatuurwetenschap, (Kunst-)geschiedenis of Europese Studies. Daarom adviseert de taakgroep dat de faculteit haar ambities gestalte geeft door deze expliciet te formuleren en te faciliteren (zowel op facultair niveau als op niveau van individuele opleidingen), waarbij differentiatie het uitgangspunt is.

⇒ *De taakgroep stelt voor dat de faculteit als geheel en elk programma afzonderlijk een zogenaamde internationaliseringstoets uitvoeren waarin expliciet wordt gemotiveerd waarom wel of niet gekozen wordt voor bepaalde internationaliseringinstrumenten (zie onder) en welke middelen daaraan worden verbonden.*

Ambitiematrix

Om het formuleren van gedifferentieerde ambities mogelijk te maken, heeft de taakgroep een ambitiematrix opgesteld waarin voor verschillende instrumenten op het gebied van internationalisering (zie bijlage voor toelichting) wordt aangegeven wat voor de faculteit in zijn geheel het gerealiseerde ambitieniveau is (X) en welk niveau wenselijk is (→). Voor elk instrument is aangegeven welke middelen er mee gemoeid zijn en wat potentiële opbrengsten zijn (op een schaal gering-beperkt-aanzienlijk-groot).

Door de ambitiematrix uit te werken op het niveau van programma's, kunnen opleidingen hun eigen keuzes inzichtelijk maken en motiveren. Daarmee kunnen programma's instrumenten kiezen die het beste aansluiten bij de eigen situatie.

Internationaliserings-instrumenten	Ambitieniveau				Voorwaarden	
	Geen	Laag	Middel	Hoog	Vereiste inzet middelen:	Potentiele opbrengsten:
Studie Buitenland (uitgaand)			X →		Beperkt	Gering
Exchange Studenten (inkomend)		X →			Beperkt	Aanzienlijk
Internationale Stage	X →				Gering	Gering
International Faculty				X	Gering	Beperkt
International Classroom	X →				Beperkt	Aanzienlijk
Internationale Major/Minor/Honors Programs		X →			Beperkt	Beperkt
Joint Degree / Double Degree	X →				Aanzienlijk	Beperkt
International Summer Schools		X →			Aanzienlijk	Beperkt
Internationale BA Programma's		X →			Aanzienlijk	Aanzienlijk
Oriëntatie op Internationale Vraagstukken in Onderwijs		X →			Beperkt	Beperkt
Diversiteitsbeleid	X →				Beperkt	Beperkt

Aanbevelingen

Uit bovenstaande analyse kunnen de volgende aanbevelingen afgeleid worden:

- Uitbouwen inkomende mobiliteit om meer studiepunten te realiseren, maar ook als input voor *international classroom*.
  - Uitbouwen uitgaande mobiliteit, waarmee o.a. voldaan wordt aan Kpi uit instellingsplan, met waarborgen dat dit niet leidt tot onwenselijke vertraging, bijvoorbeeld door deelname aan uitwisseling conditioneel te maken.
  - Uitbouwen internationale majoren/minoren/honors programs bijvoorbeeld rondom onderzoekszwaartepunten.
  - Actief benutten van aanwezige *international faculty* en/of internationaal georiënteerde staf voor het internationaliseren van eigen onderwijs en opzetten *international classroom*.
  - Ontwikkelen van *international classroom*, door begeleiding docenten en markering in studiegids.
  - Uitbouwen aanbod Engelstalige programma's en waar mogelijk ontwikkelen van internationaal BA programma gericht op opkomende internationale markt (bijv. 'Global Cultures and Languages'), naast bijvoorbeeld een internationale *liberal arts and humanities* bachelor. Waar nodig eerst als *summer school*.
  - Stimuleren van oriëntatie op internationale vraagstukken in het BA/MA onderwijs.
  - Opzetten actief diversiteitsbeleid om studentenpopulatie diverser te maken en daarmee alle studenten beter toe te rusten op het ontwikkelen van internationale competenties.
- ⇒ *Verder expliciteren van internationaliseringsambities op niveau van individuele programma's.*

Tenslotte

Internationalisering wordt vaak gezien als laatste mode in neoliberaal universiteitsbestuur. Het wordt dan vereenzelvigd met het internationaal vermarkten van ons onderwijs, het verstevigen van de internationale concurrentiepositie van de UvA, of het aanleren van internationale competenties voor de arbeidsmarkt. Hoewel die indruk niet onjuist is, heeft internationalisering ook onmiskenbaar een geesteswetenschappelijke waarde, namelijk dat internationale uitwisseling bovenal een waardevolle bron vormt voor (zelf-)reflectie over wie we zijn en wat onze plaats is in deze wereld.

Bijlagen

- I. SWOT-analyse internationalisering FGw
- II. Toelichting doelstellingen en instrumenten internationalisering
- III. Ambitiematrix uitgewerkt per opleiding: beschikbaar op aanvraag

Bijlage I: SWOT-analyse internationalisering FGw

Taakgroep Internationalisering

<i>Intern</i>	Sterkten	Zwakten
	<ul style="list-style-type: none"> - Hoge ranking UvA en van de FGw in het bijzonder. - Amsterdam is een voor studenten zeer aantrekkelijke bestemming vanwege de culturele diversiteit en activiteiten. - Hoge onderzoekskwaliteit van de faculteit. - Internationale oriëntatie van de universiteit. - Internationale staf en internationaal expertise, netwerk en mobiliteit van de staf. - Studenten willen graag een periode in het buitenland studeren. - Elke FGw opleiding biedt studenten de mogelijkheid om in het buitenland te studeren. - De vakken van de FGw worden door (internationale) studenten goed beoordeeld. Een beperkt deel van het vakaanbod is al in het Engels. - Ruime ervaring met succesvolle, internationale MA programma's.	<ul style="list-style-type: none"> - De FGw heeft geen duidelijk uitgesproken internationale ambitie noch beleidsdoelstellingen. - Onderwijsaanbod en methodiek volgt veranderende wereld niet en lijkt afgestemd op regionale oorsprong van huidige studentenpopulatie. - Internationale mogelijkheden voor studenten zijn eenzijdig gericht op (uitgaande) mobiliteit. - Onvoldoende (volledig) Engelstalig onderwijs, o.a. voor inkomende (uitwisselings-)studenten waarbij grote verschillen per cluster. - Uitwisseling (uitgaand) leidt vaak tot studievertraging. - Onvoldoende pro-actief beleid op het gebied van structurele, internationale onderwijssamenwerking (uitwisseling, <i>summerschools</i>, gedeelde programma's). - Geen strategie voor <i>international classroom</i>. - Onzichtbaarheid van bestaande internationaliseringsactiviteiten. - Beperkte internationale focus bij OBP, zowel op het gebied van beleid, communicatie en administratie. - Er is geen uitgesproken (instructie)taalbeleid. - In de ISB (<i>International Student Barometer</i>) monitor komt de kennis van het Engels van docenten als aandachtspunt naar voren. - Faculteit heeft een sterk eurocentrisch profiel. - Geen beleid gericht op groeiende diversiteit van instroom.

<i>Extern</i>	Kansen	Bedreigingen
	<ul style="list-style-type: none"> - Engelstalige BA opleidingen in Nederland zijn een reëel en aantrekkelijk alternatief voor zowel studenten uit Nederland als voor de groeiende markt van buitenlandse studenten. - Mogelijkheid voor FGw om zich scherp te profileren ten opzichte van vergelijkbare opleidingen in Nederland. - FGw is een interessante partner voor internationale samenwerkingsverbanden. - Aansluiting bij andere Engelstalige BA opleidingen in de UvA. - Goed internationaal uitwisselingsnetwerk. - Groeiend aantal inkomende uitwisselingsstudenten. - Toenemende interesse voor internationale programma's bij Nederlandse studenten. - Structurele samenwerkingsverbanden bevestigen kwaliteit van onze universiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Groei van University Colleges en andere Engelstalige programma's in Nederland. - Grotere naamsbekendheid van Engelstalige programma's van ons omringende landen. - Korting (40%) op onderzoekskrediet ondermijnt internationalisering van staf. - Hoogte collegegeld, met name voor EU ingezetenen. - Kosten van levensonderhoud in Amsterdam. - Bezuinigingen aan UvA en FGw. - Visabeperkingen en kosten hiervoor. - Het opzetten van nieuwe opleidingen vereist grote inspanning en is vooralsnog eigenlijk alleen haalbaar naast Nederlandstalige opleiding met voldoende studenten aantallen.

Bijlage II: Toelichting doelstellingen en instrumenten internationalisering

Taakgroep Internationalisering

Doelstellingen internationalisering

Er kunnen verschillende redenen zijn om internationalisering in het bacheloronderwijs na te streven. Hier worden een aantal veel voorkomende motivaties opgesomd:

- Verbeteren internationale competenties van studenten (internationale competenties)
- Aantrekken meer studenten (kwantiteit)
- Aantrekken betere of meer gemotiveerde studenten (kwaliteit)
- Aanvulling vinden op eigen aanbod (complementariteit)
- Aansluiten op internationale wetenschappelijke debat (internationaal debat)
- Aansluiten op internationalisering van vraagstukken (internationale vraagstukken)
- Internationale profilering (profilering en naamsbekendheid)

Instrumenten internationalisering

Er zijn verschillende manieren om internationalisering vorm te geven in het bacheloronderwijs. Hier worden een aantal relevante instrumenten kort toegelicht:

- *Studie Buitenland (uitgaand)*: studenten volgen aan een buitenlandse vakken die meetellen voor hun eigen diploma, al dan niet als onderdeel van een uitwisselingsprogramma.
- *Exchange Studenten (inkomend)*: studenten van een buitenlandse universiteit volgen vakken aan de FGW die meetellen voor hun eigen diploma, al dan niet als onderdeel van een uitwisselingsprogramma.
- *Internationale Stage*: studenten doen een stage in het buitenland die meetelt voor hun eigen diploma.
- *International Faculty*: wetenschappelijke staf met een internationale achtergrond, brengen hun internationale ervaring over op studenten.
- *International Classroom*: een werkwijze waarbij doelbewust gebruik gemaakt wordt van de internationale achtergrond van docenten en studenten voor pedagogische doeleinden, zoals door in een college samen met buitenlandse studenten te reflecteren op Nederlandse of Europese identiteit.
- *Internationale Major/Minor/Honors Programs*: aanbieden van majors, minors, of honors programma's die volledig in een buitenlandse taal worden aangeboden en als zodanig herkenbaar zijn op diplomasupplement.
- *Joint Degree / Double Degree*: programma's waarbij aan meer dan een universiteit onderdelen worden behaald die mee tellen voor het behalen van een diploma of meer diploma's.
- *International Summer Schools*: Engelstalige zomerschool waar studenten studiepunten of een certificaat kunnen verdienen.
- *Internationale BA Programma's*: aanbieden van volledige programma's of Engelstalige trajecten binnen programma's.
- *Oriëntatie op Internationale Vraagstukken in Onderwijs*: het in het onderwijs bestuderen van internationale vraagstukken of de internationale dimensie van vraagstukken.
- *Diversiteitsbeleid*: beleid gericht op het meer divers maken van student- en docentpopulatie in termen van gender, afkomst, etnische of religieuze achtergrond kan bijdragen aan het ontwikkelen van internationale competenties.